

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Henrici Canisi[i] Noviomagi, Belgæ, Jn Academia
Ingolstadiensi SS. Canonum Profess. Ordinarii & Primarii,
Opera Quæ De Ivre Canonico Reliqvit**

Canisius, Heinrich

Coloniae Agrippinae, 1662

Tit. X. De Svpplanda Negligentia Prælatorvm.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62169](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62169)

mattimonium spirituale contrahatur, quod non nisi auctoritate S. Pont. dissolvi potest.

2 Soler autem S. Pont. Episcopo abdicanti se Episcopatu ex certis causis assentiri, ut puta vel propter nimiam corporis infirmitatem; vel propter conscientiam admissi delicti, quod scilicet executionem officii etiam peractâ poenitentiam impedit, ut sunt homicidium & simonia; vel propter defectum scientiæ necessariæ, vel propter peritiam subditorum, vel propter grave scandalum, vel propter irregularitatem, veluti bigamiæ, vel denique propter periculum mortis impendentis, *d. c. Nisi & ibi latius DD. juncto c. 9, h. t.*

3 In Abbatibus idem receptum est, ut nec hi absque Episcopi sui consensu loco suo se abdicare possint, *can. Abbas & can. Abbates XVIII. q. 2. etiam si Abbates sint exempti & immediatè subiecti S. Pontifici*; nam absque ejus assensu hunc locum deserere non possunt, *c. fin. h. t.*, juxta regulam generalem, Ad quem pertinet confirmatio, ad eundem spectat & resignatio, quam tradit Gl. *in c. fin. per illum text.*

4 In cæteris Clericis hoc rescriptum existat generale Alexandri III. ne Ecclesias ad ordinationem Episcopi pertinentes audeant absque assensu ejusdem Episcopi aut detinere, aut dimittere, *text. in c. Admonet 4. h. t. & in can. Nullus omnino xv. q. 7.* Ratio est, quia omnes Ecclesiæ, earumque

res pertinent ad dispositionem Episcopi loci, *can. Omnes basilica d. q. 7.* Unde fit, quod Clerici invito Episcopo Ecclesiam deserentes ad eandem Ecclesiam revocari possint, *can. Non oportet & can. Si quis vero cum c. seq. v. 11 q. 1.* Dum tamen volet Episcopus Clericum discedere, potest ejus discessum sive renuntiationem admittere, cum saltem ex parte Clerici valeat renuntiatio, *c. Quod in dubiis 8. h. t. Gl. & Panor. ibid. num. 8.*

Cæterum quod inquit textus in *d. c. Admonet*, videl. ad ordinationem tuam pertinentes, videtur à contrario sensu aliud esse, si ad Episcopum Ecclesiæ ordinatio non spectet, sed ad alium, videl. Abbatem, Præpositum, Capitulum Ecclesiæ, aut ad similes personas. Quo casu renuntiatio Ecclesiæ, sive beneficii Ecclesiastici, ad eundem spectabit; dummodò instituti, & destituti habeant facultatem, vel ex præscriptione, vel ex privilegio S. Pontif. Nam certum est Episcopalia jura per præscriptionem ab inferioribus acquiri posse, *Audis 15. & c. Cum olim 18. inf. De præscript.* Ex privilegio verò S. Pont. dubium non est, propter *c. 2. in princ. De præbendis lib. 6.*

Dubitatum aliquando fuit de S. Pont. an is Pontificatus suo possit renuntiare, eo quòd superiorem non habeat? Sed obtinuit posse, ex constitutione Cælestini V. *in c. 1. De renuntiat. in 6.*

TIT. X. DE SUPPLENDA NEGLIGENTIA PRÆLATORVM.

Repetenda hic sunt, quæ habet D. CANISIUS in Summa sua Juris Canonici, *lib. 2. tit. XXVIII. §. 4. & 8.* Qui fortè contentus ins, quæ ibidem ad hunc & sequentes aliquot Titulos compendiosè tradiderat, qui etiam explicationem aliam ferè non desiderant, ad eosdem Tit. nihil publicè prælegit. Itaque eò remissis Lectorem suffecerit.

TIT. XI. De temporibus ordinationum, & qualitate ordinandorum. *Repete ex jam dicta Sum. lib. 1. Tit. VIII.*

TIT. XII. De scrutinio in Ordine faciendo. *Vide ibid. Tit. VII. §. pen. & ult.*

TIT. XIII. De ordinatis ab Episcopo, qui Episcopatu renuntiavit, & ab excommunicato. *Ibid. Tit. VI. §. 5.*

TIT. XIV. De ætate & qualitate & ordine præficiendorum. *d. Tit. VII. in fine & Tit. VIII.*

TIT. XV. De sacra Unctione. *Vide lib. 2. Tit. IV. & VII.*

TIT. XVI. De sacramentis non iterandis. *Ibid. Tit. II.*

TIT. XVII. De filiis Presbyterorum ordinandis, vel non. *Lib. 1. Tit. VII. §. 9.*

TIT. XVIII. De servis non ordinandis, *Ibid. §. 3. & 5.*

TIT. XIX. De obligatis ad ratiocinia ordinandis, vel non. *Vide d. §. 3.*

TIT. XX. De corpore vitiatu non ordinandis. *Ibid. §. 13, 14, 15, 16, 17.*

TIT. XXI. De bigamis non ordinandis. *Ibid. §. 10.*

TIT. XXII. De Clericis peregrinis non ordinandis. *Lib. 1. Tit. VI. §. 1. & seq.*

TIT. XXIII. De officio Archidiaconi, *Lib. 1. Tit. XIX.*

TIT.

- TIT. XXIV. De Officio Archipresbyteri. *Ibid. Tit. xi.*
 TIT. XXV. De Primicerio, ejusque officio. *Ibid. Tit. xxi.*
 TIT. XXVI. De officio Sacristæ. *Ibid.*
 TIT. XXVII. De officio Custodis. *Ibid.*
 TIT. XXVIII. De officio & potestate Vicarii. *Ibid. Tit. xxii.*

IN TIT. XXIX. DE OFFICIO ET POTESTATE JUDICIS DELEGATI.

SUMMARI A.

1. *Judices alii ordinarii, alii delegati; & qui ordinarii.*
2. *Qui delegati.*
3. *Delegati non possunt subdelegare*
4. *Exceptis delegatis S. Pont. & Imperatoris.*
5. *Delegati judicium ordinariorum quando possint subdelegare.*
6. *Delegatus ad unam causam an possit ejus articulum alteri subdelegare.*
7. *Differentia inter judicem datum & cui mandat a est jurisdictio.*

Andreas Alciatus, Jurisconsultus omnium iudicio doctissimus, lib 2. *Parad. c. 1. in fine*, materiam hujus Tituli adsimilat hydræ lerneæ, propter nimiam ejus perplexitatem: siquidem ad eam involuta est, ut, si unum caput, id est, unam difficultatem sustuleris, alia capita non deficient, sed potius alia atque alia renascantur. Non tamen idcirco animo dejicimur, ut hunc Titulum intactum relinquamus, cujus magna est in praxi utilitas. Rem breviter more nostro agemus, omissis inutilibus & nimis argutis quæstionibus, quæ magis conturbant quam ornant hanc materiam, de quibus fortasse loquitur Alciatus.

Itaque ut facilior ingressus pateat, sciendum est, alios esse Judices ordinarios, alios delegatos. Ordinarii dicuntur, qui jurisdictionem exercent jure magistratus, sive officii, quod publicè sustinent, quales sunt in foro Ecclesiastico S. Pont. Episcopus, item Legatus Sedis Apostolicæ, c. 2. *De officio deleg. in 6.* Item Archidiaconus, c. 3. *De appellat. in 6.* aliique inferiores Prælati, qui ex consuetudine, vel ex privilegio jurisdictionem habent, d. c. 3. *Et ibi DD. juncto c. Cum contingat 13. in fine de foro compet. & c. dilecti 4. in fine de arbitris & l. 1. cum l. fin. C. de emancipat.* quibus juribus probatur jurisdictionem acquiri etiam consuetudine, aut præscriptione, & eam quidem ordinariam in foro sæculari: ut sunt Imperator, Præses provinciæ, cui hodie succedere Ducis, Comites, Marchiones, Barones, Præfectus urbis, Prætor, aliique simi-

les Nam hi omnes eo ipso, quod ad ejusmodi dignitates vel publica officia assumuntur, jurisdictionem simul consequuntur, ac proinde jure suo dicuntur exercere jurisdictionem, non alieno. *l. More §. D. De jurisd. omn. jud.* Quo circa & Rectorem Academicum rectè inter ordinarios recensemus.

Delegati Judices sunt, qui ab ordinariis Judicibus mandatam habent jurisdictionem, d. *l. More §. in fine cum l. seq. D. De jurisd.* Siquidem ordinariis permissum est jurisdictionem suam aut totam, aut unam speciem, aut in certas personas, uni vel pluribus demandare, ut passim *hoc tit. & lib. 6. eod. & in l. Solet. 6. cum l. seq. D. d. tit. De jurisd.* Atque ideo Judices delegati dicuntur fungi vice ejus, qui delegavit, non suâ, d. *l. Scler §. fin. & c. Sanè hoc tit. §. Et cum delegati Judices, non jure proprio, sed vice ejus, qui mandavit, jurisdictione utantur, consequens est alium sibi subdelegare non posse, l. 1. §. qui mandatam, l. 3. & l. fin. D. De officio ejus cui mandat. est jurisd. & d. l. More cum l. seq.* Unde si is, qui mandavit, decesserit, re integra, hoc est, antequam res est cœpta geri, mandatam solvitur, & delinere esse delegatus; instar aliorum mandatorum, quæ similiter, re integrâ, morte mandantis expirant, l. *Et quia 6. D. De jurisd. juncto §. item si adhuc Instit. De mandato.* Res autem intelligitur hoc loco cœpta geri, si saltem citatio inter venerit, c. *Gratum 20. hoc tit.*

Singulare est in delegatis S. Pontificis & Imperatoris quod horum delegati subdelegandi habeant potestatem, idque à jure, propter prærogativam dignitatis, c. *Pastoralis 28. hoc tit. l. A Iudice §. C. De judiciis & l. un. C. Qui pro sua jurisd. & c.* Ad eò, ut licet plures sint eiuſdem causæ delegati, possint hi nihilominus non solum sibi extraneum substituere, verum etiam condelegato suo vices suas committere, c. *Quamvis 6. & c. fin. hoc tit. & c. Causam 62. in fine inf. de appellat.*

Aliud tamen in delegatis aliorum ordinariorum receptum est, ut, si ipsi universitas causarum delegata sit, similiter possint causam aliquam subdelegare, *per text. in l. 1. §. 1. D. Quis à quo appelle-*